

17 - 20 балів — помірно високий рівень мотивації до успіху;
 понад 21 бал — дуже високий рівень мотивації до успіху.

Проаналізуємо результати дослідження лікарів-інтернів, які навчаються на кафедрі післядипломної освіти лікарів-ортодонтів за «Методикою діагностики особистості на мотивацію до успіху» Т. Елерса.

Особливості мотивації досліджуваних до успіху (n=10, %)

№ п/п	Рівень мотивації до успіху	Лікарі-інтерни	
		n	%
1	Низький	0	0
2	Середній	1	10
3	Помірно високий	3	30
4	Дуже високий	6	60
Усього		10	100

Як свідчать показники таблиці, більшість досліджуваних (60 %) мають дуже високу мотивацію до успіху, дещо менша частина — помірно високу (30 %), найменша — середню (10 %). Низька мотивація до успіху не була представлена в жодного. Такі результати свідчать, що 60 % опитаних звикли ставити перед собою чітку мету й досягати її, прагнути досягти успіху в діяльності й досягати його. Вони глибоко усвідомлюють залежність свого професійного успіху від самопізнання, самоконтролю й самовдосконалення. Для них характерна наявність сили волі, самовладання, самоконтролю й відповідальності за свої дії, що неодмінно підвищує їхню успішність під час вирішення пізнавальних і професійних завдань.

У 30 % досліджуваних здатність досягати мети дещо нижча, ніж у попередньої категорії. Особистості цього типу зазвичай активні, ініціативні. Вони свідомо прагнуть опанувати знання й навички, уміють працювати організовано й докладають зусиль для досягнення бажаного результату. При цьому в 10 % лікарів ще нижчий показник.

Тож після оцінки всіх факторів педагог може зробити висновки:

- Лікар-інтерн може й хоче навчатися й працювати. Рішення: коучинг.
- Лікар-інтерн хоче, але не може (немає потрібних знань, умінь, навичок). Рішення: спочатку навчання, а вже потім коучинг.
- Лікар-інтерн може, але не хоче. Рішення: спочатку мотивувати, потім коучинг.
- Лікар-інтерн не може й не хоче. Рішення: рекомендувати зміну діяльності.

Коучинг допомагає розвивати кількісні й якісні характеристики діяльності, удосконалити професійні й особистісні навички педагога і учнів. Застосування коуч-педагогіки у вищій школі, зокрема на післядипломному етапі, дає змогу підвищити ефективність навчання й роботи, удосконалити професійні навички лікарів.

Список використаної літератури

1. Дауни М. Эффективный коучинг / М. Дауни. – М., 2005.
2. Парслоу Э. Коучинг в обучении: практические методы и техники / Парслоу Э., Рэй М. – СПб., 2003.
3. Райгородский Д.Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты: учебное пособие / Д.Я. Райгородский. – Самара: Издательский Дом «БАХРАХ», 1998. – 672 с.
4. Стасюк О.А. Роль викладача в організації роботи з лікарями-інтернами на кафедрі післядипломної освіти лікарів-ортодонтів/ Стасюк О.А., Виженко Є.Є., Сокологорська-Нікіна Ю.К. // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні: матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. уч., 21 березня 2019 р. – Полтава, 2019 – С. 216-217.

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Петрушанко В.М., Лобач Л.М., Ляшенко Л.І., Лемешко А.В., Ткаченко І.М.

Українська медична стоматологічна академія

Проаналізовано стан проблеми медичної освіти, пов'язаної з використанням у сучасних умовах методів дистанційного навчання. Проведено порівняння форм і методів дистанційного навчання, що використовуються за кордоном, можливості їх реалізації в Україні. Показано вплив дистанційного навчання на динаміку інноваційних процесів у системі медичної освіти.

Ключові слова: дистанційна освіта, дистанційне навчання, форми дистанційного навчання, диверсифікація навчального процесу, педагогічна парадигма.

The state of the problem of medical education related to use of distance education methods in modern conditions is analyzed. A comparison of forms and methods of distance education used abroad, the possibility of their implementation in Ukraine. The influence of distance education on the dynamics of innovation processes in the system of medical education is shown.

Key words: distance education, distance training, forms of distance education, diversification of educational process, pedagogical paradigm.

Пандемія CoViD-19 і в Україні, і в усьому світі привела до активізації інноваційних методів навчання, зокрема – до дистанційного навчання. Але перш за все слід зрозуміти, що дистанційне навчання й дистанційна освіта – аж ніяк не синоніми. Між цими поняттями є істотна різниця.

Натепер в Україні немає чіткого визначення терміна «дистанційна освіта». А в США Distance education (дистанційна освіта – освіта на відстані) стала невід'ємною частиною сучасної освітньої системи. При цьому активно використовуються останні досягнення в галузі інформаційних технологій, і таким чином здобувають освіту багато

студентів.

У чому ж полягає розбіжність між освітою й навчанням? Навчанням називають процес засвоєння систематизованих знань, умінь і навичок, але перш за все – це результат цього процесу. За словами відомого американського психолога й письменника Б.Ф. Скіннера, «освіта – це те, що у вас залишиться, коли ви забудете все, чому вчилися». У той же час основний шлях здобування освіти – навчання в закладах освіти, тобто цілеспрямовано організоване й систематично здійснюване оволодіння знаннями, уміннями й навичками під керівництвом викладачів [2].

Отже, можна вважати, що освіта – це результат навчання, а навчання – процес засвоєння знань.

Дистанційна освіта виникла у Великобританії як мінімум 100 років тому, а потім почала поширюватися всім світом. Цей процес різко прискорився з винаходом персонального комп'ютера й особливо – з появою Інтернету. У США й Канаді багато коледжів і університетів стали пропонувати дистанційне навчання в ролі однієї зі стандартних його форм. Цю тенденцію перейняли багато європейських країн. Основу такого навчання становить інтенсивна самостійна робота студента, цілеспрямована й контрольована викладачами. Він може жити там, де йому зручно, навчатися за індивідуальним розкладом, використовуючи комплект спеціальних засобів навчання й можливість дистанційного спілкування (телефоном, електронною поштою і т.д.), а за необхідності – й особистого контакту з викладачем.

В Україні теж є дистанційна освіта як різновид неформальної освіти, реалізується у вигляді дистанційних освітніх технологій (ДОТ). Разом із тим легітимність такої освіти не підтверджена. У чинному законодавстві поняття "дистанційна освіта" немає. Тому нині правильніше було б обмежитися терміном «дистанційне навчання (ДН)».

При дистанційному навчанні викладач і студент відокремлені один від одного, тому воно засноване на самостійній роботі студента. Цілі такого навчання в основному ті ж, що і при очній освіті, але форми подачі матеріалу і взаємодії з викладачем істотно відрізняються. Звісно, базові дидактичні принципи (науковості, системності, активності, розвивального навчання, наочності, диференціації й індивідуалізації навчання та ін.) залишаються чинними, але способи їх реалізації мають особливості нового середовища навчання (Інтернет і мережеві сервіси).

Серед форм навчання можемо виділити дистанційні курси. Вони активно використовуються в Європі для здобуття додаткової освіти. Формування теоретичних і практичних навичок досягається в процесі вивчення навчальних матеріалів, перегляду (прослуховування) і повторення вправ, записаних на відео, аудіоносіях. Можливе використання і веб-сторінки, сайтів, форумів, блогів. Застосовують дистанційні уроки, конференції, семінари, ділові ігри, лабораторні роботи, практикуми й інші форми навчальних занять. Для веб-занять використовуються спеціалізовані освітні форуми, що дають можливість тривалішої (багатоденної) роботи й асинхронної взаємодії учнів і педагогів. Використовується й електронна пошта, завдяки якій проводиться систематична передача навчальних матеріалів за допомогою списків розсилки. Досить популярні віртуальні класні кімнати. Вони включають в себе тексти лекцій із предмета, інтерактивні тести й тренажери, словники тощо. Ознайомившись із матеріалами віртуального уроку, студент виконує ряд завдань, які автоматично перевіряються системою з виставленням оцінок. Студент може вступати у взаємодію з мережевими викладачами, консультуючись із окремих предметів. Викладачі можуть здійснювати контроль і оцінку знань студента, спілкуючись із ним електронною поштою, телефоном, у форумі або за допомогою інших технічних засобів зв'язку. Атестація по всьому курсу зазвичай відбувається у формі іспиту (очного або заочного). Також використовуються записи лекцій і семінарів у онлайн-режимі або на електронних носіях радіо-, теле-, аудіо-, відеотрансляції.

Завдяки інноваційній диверсифікації освіти істотно розширюються масштаби підготовки кадрів. Нині зарубіжні експерти вже пишуть про «навчальні мережі», які об'єднують інтелектуальні мультимедіа-термінали в будинках, школах, університетах і навіть магазинах. Центри навчання все більш індивідуалізовані й стають доступними для кожного охочого вчитися в інтерактивному режимі [3].

Як правило, при дистанційному вишівському навчанні від студентів не вимагають обов'язкової присутності в аудиторії. Наприклад, у більшості програм Відкритого університету передбачено регулярні очні заняття у вихідні. Часто проводяться короткі (на 1-2 дні) виїзні школи, що дозволяють зібрати учнів для групової роботи. У системі ДО можуть використовуватися різноманітні методи передачі навчальної інформації – від традиційних друкованих видань до найсучасніших мережевих засобів.

Багато великих компаній створюють у себе в структурі центри дистанційного навчання, щоб стандартизувати, здешевити й поліпшити якість підготовки персоналу. Наприклад, Microsoft створила великий освітній портал для підготовки своїх співробітників, користувачів і покупців своїх продуктів, розробників програмного забезпечення. Деякі курси надаються безкоштовно або в комплекті з придбаними продуктами компанії.

За кордоном найбільш популярними моделями дистанційного навчання стали британська (технологічна) і американська (трансляційна). Натепер загальна кількість студентів, що навчаються в установах обох типів, приблизно однакова. Перша з них була розроблена в ОУУК (у зв'язку з чим і називається британською, або європейською) і спочатку розповсюдилася в країнах Британської співдружності. Потім за її зразком були створені FernUniversität у Хагені й реорганізований UniSA. Друга модель (американська) базується на системі телетрансляцій. Характерні риси британської моделі – високий ступінь автономності та свідомої мотивації учнів, які, як правило, уже досягли 18 років. У ній використовуються нові технології навчання, нетипові для традиційної очної освіти, що вимагають від викладача спеціальних навичок і вмінь. Це стосується як індивідуальної роботи зі студентами (у моделі передбачено різноманітні види навчальних консультацій і форм психологічної підтримки), так і ведення викладачів. Викладач має, поряд із вільним володінням матеріалом кількох близьких за профілем курсів, уміти організувати роботу студентської групи протягом 6-8 годин у формі ділової гри, використовуючи методи мозкового штурму. У вишах розробляють стандартні курси для системи ДО, що складаються з комплекту базових навчальних посібників, які видаються масовими тиражами [4].

Зрозуміло, що впровадження такої моделі в Україні має низку труднощів і фінансового, і кадрового характеру. Зараз в Україні недостатньо кваліфікованих викладачів навіть у традиційній (очній) системі освіти, а для ДО їх просто ніде буде взяти. Крім того, для викладачів, які ведуть дистанційне навчання, необхідна спеціально організована система курсів, де вони могли б не тільки поглиблювати знання зі «своїх» предметів, а й розвивати спе-

цифічні навички, необхідні для роботи зі студентами на новій основі. Створення такої системи – процес тривалий і недешевий.

Що ж до ДО «американського» типу, тут також неминучі проблеми фінансового характеру. Крім чималих витрат на організацію телетрансляцій, потрібні значні вкладення в устаткування філіалів, які могли б ці трансляції приймати. Крім того, для обслуговування такої мережі потрібен кваліфікований технічний персонал, якому теж потрібно платити зарплату. Навіть для США, країни зі стабільною економікою й добре розвинутою інформаційною інфраструктурою, упровадження нової мережі ДО вважається дорогим задоволенням.

Незважаючи на швидкий розвиток в Україні інформаційних технологій, звичайні друковані видання залишаються невід'ємною частиною дистанційного навчання. Усі дистанційні курси, як правило, засновані на базових підручниках, які не враховують специфіку даного виду викладання, а просто дають основний матеріал навчальної програми.

В Україні кожен навчальний заклад і навіть кожен викладач працює, як правило, зі своїми групами студентів. Зазвичай вони відображають підхід, характерний для конкретного навчального закладу. Тому, крім базових підручників, маємо незліченні посібники, що видаються обмеженим тиражем, орієнтовані на завдання того чи іншого навчального закладу.

У світовій навчальній практиці активно використовуються електронні бібліотеки. У нашій країні навіть після прийняття національної програми їх розробки й поширення популярність електронних підручників поки неширока [5].

У системі дистанційного навчання США важливу роль відіграє голосова пошта. На жаль, організувати щось подібне в Україні вкрай складно через психологічну неготовність українських користувачів і економічні труднощі. Оптиковолоконні мережі також вельми ефективні, але вони все ще дуже дорогі.

Сьогодні в Україні попит на ДО досить високий, значною мірою через незбалансованість освітнього простору й недостатні пропозиції освітніх послуг на більшості територій. Ситуацію ускладнило закриття вишів на карантин. У результаті ДО стала єдиною можливістю здобуття знань студентами.

ЗВО, які здійснюють ДО, можуть застосовуючи принципи адаптації й модульності, давати студентам глибокі теоретичні знання, без яких практика неможлива. Для цього вони мають максимально пристосувати свої навчальні програми й курси до потреб дистанційної передачі знань і поетапно (модульно, за принципом конструктора) упроваджувати сучасні форми. Дистанційне навчання найдоцільніше було б використовувати у взаємодії з усіма іншими формами. Разом із тим, аби така взаємодія була ефективною, необхідні зміни в системі освіти в цілому: ментальні, правові й фінансові. Як відомо, зміна менталітету – справа дуже непроста. І в цьому аспекті велике значення матиме переорієнтація навчальних програм. Поки, на жаль, неможливо передбачити подальшу долю ДО в Україні. Заклики до переходу країни на інноваційні шляхи розвитку, у тому числі в освіті, поки що не підкріплюються реальними змінами в ній, законодавчими й фінансовими. Проте є надія, що в майбутньому дистанційне навчання набере потрібних обертів і стане повноправною складовою частиною української системи освіти.

Список використаної літератури

1. Бочарова І.Е. Інновації та їх місце в економіці Росії / Бочарова І.Е., Клименко С.І., Орлова О.Р. // Інвестиції в інновації: Праці ІСА РАН, № 49. – М.: УРСС, 2009.
2. Гольдін А.М. Освіта 2.0: сучасний термін чи новий зміст? / А.М. Гольдін // Питання освіти. – 2010. – № 2.
3. Кошкіна Е.Н. Проблеми диверсифікації регіонального ринку освітніх послуг в Росії: автореф. дис. канд. екон. наук / Е.Н. Кошкіна. – М.: УРСС, 2009.
4. Орлова Є.Р. Бізнес-план: методика складання та аналіз типових помилок. – 8-е вид., випр. і доп. / Є.Р. Орлова. – М.: Омега-Л, 2011.
5. Пахомова Е.А. Методологічні основи оцінки впливу вузу на ефективність регіонального розвитку / Е.А. Пахомова. – М.: Мейлер, 2010.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНО ОРІЄНТОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА КАФЕДРІ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Петрушанко Т.О., Іленко Н.М., Ніколішина Е.В., Литовченко І.Ю.

Українська медична стоматологічна академія

Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі кафедри терапевтичної стоматології залишається перспективним і актуальним напрямом формування професійних компетентностей майбутніх лікарів-стоматологів.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, професійна компетентність.

The use of information and communication technologies in the educational process of the Department of Therapeutic Dentistry remains a promising and relevant area for the formation of professional competencies of future dentists.

Key words: information and communication technologies, professional competence.

Стратегічно важливим напрямом розвитку сучасної системи вищої освіти України стала організація й упровадження комп'ютерно орієнтованої освіти, що створює нові можливості для реалізації особистісного потенціалу майбутнього фахівця з вищою освітою. Актуальність цього напрямку пов'язана з тим, що нині спостерігається стала залежність між успіхами в навчанні й професійній самореалізації студентської молоді та якістю їхньої підготовки щодо застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), їхньою ІК-компетентністю. Так, на етапі здобуття майбутньої професії ефективність засвоєння студентами навчальної інформації визначається не її обсягом, а вмінням орієнтуватися у швидкоплинних інформаційних потоках, самостійно здобувати нові знання, здійснювати